

Esam kā koki - ar dziļām saknēm un bezgalīgu mūžu

Date : 09/11/2020

Latvija, atrazdamās pasaules karu krustcelēs ir radījusi leģendāru varoņu cilti, kas vienmēr cīnījies par savas valsts neatkarību, par savas tautas izdzīvošanu.

1919. gada rudens - Varonības, bezgalīgas uzpurēšanās, nodevības un arī savtīguma un glēvulības laiks - Latvijas Brīvības cīņu laiks. 1919. gada rudens notikumi lika apvienoties visiem tiem, kuri jutās piederīgi proklamētajai Latvijas republikai.

Latvijas brīvības cīņas jeb Latvijas atbrīvošanas karš bija cīņas par neatkarīgu Latvijas valsti no tās proklamēšanas 1918. gada 18. novembrī līdz Latvijas-Krievijas miera līguma noslēgšanai 1920. gada 11. augustā.

Tieši Latvijas brīvības cīņu laikā - 1919. gada 11. novembrī, dienā, kad latviešu karavīri padzina no Rīgas bermontiešus, simboliski tika nodibināts Latvijas pirmais un augstākais apbalvojums - Lāčplēša Kara ordenis (LKO), ar devīzi "Par Latviju". Oficiāli ordeņa statūtus Satversmes sapulce apstiprināja 1920. gada 18. septembrī, tomēr nedaudz vairāk kā mēnesi iepriekš, 13. augustā ordenis jau bija piešķirts septiņiem augstākajiem Latvijas armijas komandieriem, ieceļot tos ordeņa domē.

1920. gada 11. novembra parādē Esplanādē notika pirmā svinīgā Lāčplēša kara ordeņu apbalvošanas ceremonija, kurā Satversmes sapulces priekšsēdētājs Jānis Čakste pasniedza ordeņus pirmajiem 288 ordeņa kavalieriem.

Pēc Latvijas okupācijas Lāčplēša dienas atzīmēšana netika pieļauta, līdz to atsāka Trešās atmodas laikā, 1988. gadā. 1989. gada 10. novembrī LPSR Augstākā padome to noteica par atceres dienu - Lāčplēša jeb Varoņu piemiņas dienu. 1990. gada 3. oktobrī tika pieņemts likums "Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām", 11. novembri nosakot par atceres dienu, kurā piemin Latvijas atbrīvošanas karā kritušos karavīrus. Tie ir svētki kuros piemin visus Latvijas brīvības cīnītājus.

Tādēļ, atcerēsimies tos cilvēkus un notikumus, kas saistīti ar mūsu novadu.

Līdz 2000. gadam zasioši lepojās ar ilga mūža dzīvotāju, Latvijas brīvības cīņu dalībnieku (visvecākais brīvības cīnītājs rajonā), **Jāni Griezānu** no Zasas pagasta "Cīruļiem". Jānis Griezāns bija to vidū, kuri aizgāja sargāt jauno valsti briesmu stundās, cīnījies Latvijas armijā, 3. Jelgavas pulkā. Griezāntēvs vēl labi atcerējās savu pulka komandieri Krišu Ķūķi. Pulks tika izveidots uz Augškurzemes partizānu pulka bāzes, 1919. gada 16. augustā. 1919. gada vasarā pulks ieņēma pozīcijas Zemgalē Subates, Rubenes, Zasas līnijā. Augustā pulks pievirzījās pie Daugavas kreisā krasta no Kazimirišķiem (iepretim Koša ezeram labajā krastā) līdz Līvāniem.

Jēkabpils novada pašvaldība

Jēkabpils novada pašvaldība

<http://jekabpilsnovads.lv>

1919. gada 20. decembrī bija tik bargs aukstums, ka ūdens istabā sasala spainī, bet brīvības cīnītājiem nakts aizsegā vajadzēja forsēt Daugavu. Daudzi cīņu biedri aizgāja bojā, bet kaprālis Jānis Griezāns turējās līdz pēdējam elpas vilcienam, kaut gan bija apsaldējis kājas un rokas.

1998. gada oktobrī Valsts prezidents Guntis Ulmanis, pasniedzot Jānim Griezānam piektās šķiras Triju Zvaigžņu ordeni sacīja, ka šis apbalvojums ir ar 70 gadu nokavēšanos, to vajadzēja piešķirt jau toreiz- pēc Latvijas atbrīvošanas. Prezidents atzina, ka viņš pirmo reizi šo ordeni pasniedzot 100 gadus vecam vīram, kurš pats iznācis savas sētas pagalmā. 2000. gada 12. maijā ar militāru godu pavadīts, Jānis Griezāns aizgāja aizsaulē savā 102. dzīves gadā.

Grāmatā "Lāčplēša kara ordeņa kavalieri" (R.1995) lasāms arī zasiēša **Svarāna Andreja** vārds 2. Rīgas latv. strēln., pulka kapitāns, LKO Nr.511. Apbalv. 1921.g.

Piedalījies kaujās no Rudbāržiem līdz Rīgai. 1919.gadā saformējis Ložmetēju instruktoru rotu, kas oktobrī pārveidota par Kurzemes divīzijas papildu bataljonu, bataljona komandieris.

Piedalījies Jaunjelgavas aizstāvēšanā pret bermontiešiem. 1920.g. jūnijā iecelts par Liepājas pilsētas komandantu, pēc tam par rotas komandieri 4. robežsargu pulkā, vēlāk rotas un bataljona komandieris 12. Bauskas kājnieku pulkā.

Otrā Pasaules kara sākumā vadījis Zasas pagasta paš aizsardzības vienību. Kara beigās devies bēgļu gaitās uz Vāciju. Miris ieslodzījumā Dienvidu Kuzbasa noietnē (ar kara tribunālu piespriests nāves sods, kurš ar PSRS Augstākās tiesas kara kolēģijas lēmumu aizstāts ar brīvības atņemšanu uz 25 gadiem).

Ar Jēkabpili un rajonu ir saistīti 107 Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri, kuri par apbalvojumu nedomāja, galvenais bija tas, latviešu vīrs nenobijās stāties brīvības cīnītāju ierindā un griezt krūtis pretī ložmetēju lodēm par Latviju.

Šo kareivju varonība augstu novērtēta, brīvības kaujās kritušajiem kareivjiem uzcelti pieminekļi un daudzās baznīcās pie sienām piestiprinātas piemiņas plāksnes ar kritušo varoņu vārdiem.

Savus varoņus neaizmirsīsim...

Brīvības cīņu piemineklis Asarē -trīsdesmit deviņiem Augškurzemes pulka partizāniem, atklāts 1924. gada 17.augustā atklāja Valsts prezidents J.Čakste

Piemineklis " Viesītes Atbrīvotājiem "- atklāts 1935. gada 11.augustā

Jēkabpilī, Kapeles kapos - atklāts 1938. gada 30. septembrī

Jēkabpilī pie Krustpils pils - atklāts 1925. gada 27. septembrī

Avotu un literatūras norādes:

Zasa un tās ļaudis Sēlijas novadā. G.Svilpe, 2005

Laikraksti Padomju Daugava, 1986, 1989, 2007

Brīvā Latvija, 17.01.1998

Izlasi vērtīgas grāmatas!

Manfreds Šneps-Šneppe: “Latgale - atspulgi vēstures spogulī” R., 2020. Grāmata stāsta ne tikai par Latgali, bet arī par to, kas notika tai apkārt un tas ir vēstījums par gasimtiem, kariem, par dižu un ne tik dižu cilvēku likteņiem

Gatis Krūmiņš: “Latvijas Republikas dibinātāji un atjaunotāji” R., 2020. Grāmata stāsta par to, ka vēsture nenotiek pati no sevis, vēsturi darina konkrēti cilvēki un viņu apņēmīgā rīcība, viņu pārliecība par savu taisnību

Aivars Stranga Latvijas un Padomju Krievijas miera līgums 1920.gada 11.augustā R., 2020 (2papild. izd.)/ Krievija bez ierunām atzīst latvijas valsts neatkarību, patstāvību un suverenitāti un labprātīgi un uz mūžīgiem laikiem atsakās no visām suverēnām tiesībām, kuras piederēja Krievijai attiecībā uz Latvijas tautu un zemi (no miera līguma 2.panta)

Zasas bibliotēkas vadītāja Ināra Valaine